

Sn § 180

Dnr 2016.146.009

Yttrande över Regeringskansliets remiss SOU 2016:52 Färre i häkte och minskad isolering

Sverige har kritiserats för omfattande restriktionsanvändning, framförallt att isoleringen även drabbar personer under 18 år.

Regeringen beslutade 23 juli 2015 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag som syftar till att minska användningen av häktning och restriktioner. Likaså att särskilt fokusera på åtgärder för att begränsa användningen av häktning och restriktioner för barn och andra unga lagöverträdare. För detta behövs ny lagstiftning.

Utredningen lämnar bland annat följande förslag

- två nya alternativ till häktning; hemarrest och områdesarrest med fotboja
- häktningstiderna ska begränsas genom tidsfrister
- utökad restriktionsprövning av domstolarna
- lagstiftad rätt till mänsklig kontakt
- särskilda regler för frihetsberövade barn

Utredare Elisabet Iveblad Grahn redogör för upprättat yttrande daterad 28 september 2016 där det framgår att socialnämnden ställer sig positiv till de förslag som utredningen om färre i häkte och minskad isolering föreslår.

Arbetsutskottet beslutade 26 oktober 2016 att föreslå socialnämnden att anta upprättat yttrande som sitt eget att överlämnas till regeringskansliet.

Socialnämndens behandling

Utredare Elisabet Iveblad Grahn redogör för ärendet.

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden antar upprättat yttrande som sitt eget att överlämnas till regeringskansliet.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Skickas till:

Regeringskansliet

Kommunstyrelsen; för kännedom

Akten

Justerandes sign 	 		Utdragsbestyrkande
---	--	--	--------------------

Socialförvaltningen
Elisabet Iveblad Grahn

Socialnämnden

Remiss SOU 2016:52 Färre i häkte och minskad isolering

Socialnämnden har fått i uppdrag att yttra sig angående betänkande av häktes-och restriktionsutredningen "färre i häkte och minskad isolering".

Bakgrund:

Regeringen beslutade 23 juli 2015 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag som syftar till att minska användningen av häktning och restriktioner. Sverige har kritiserats för omfattande restriktionsanvändning, framförallt att isoleringen även drabbar personer under 18 år. Forskning visar att isolering redan efter några dagar är skadligt för en människa och att den orsakar framförallt psykiska, men även ibland fysiska, skador. Särskilt skadligt är isolering för personer under 18 år. Den mest vedertagna definitionen av isolering är om individen är instängd i sin cell och berövad all meningsfull mänsklig kontakt under 22-24 timmar/dag. Utifrån denna definition är de flesta som är häktade med restriktioner isolerade.

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag som syftar till att minska användningen av häktning och restriktioner. Likaså att särskilt fokusera på åtgärder för att begränsa användningen av häktning och restriktioner för barn och andra unga lagöverträdare. Utredarna anser att det krävs en genomgripande förändring i synen på häktning och att antalet barn som är intagna på häkte minskar. För detta behövs ny lagstiftning.

Sammanfattning:

- Utredarnas förslag till alternativ till häktning förutom de befintliga, reseförbud och anmälningsskyldighet, är hemarrest och områdesarrest. Hemarrest och områdesarrest innebär att den misstänkte förbjuds att lämna bostaden eller ett visst geografiskt område annat än vid vissa bestämda tider och för särskilda ändamål. Tanken är att den misstänkte ska kunna behålla arbete, utbildningsplats eller annan dagverksamhet. Övervakningen ska ske elektroniskt under övervakning av Kriminalvården.
- Häktetiderna ska begränsas genom tidsfrister, en misstänkt får vara frihetsberövad genom häktning under en sammanhängande tid om högst sex (6) månader. Tiden får förlängas om det föreligger synnerliga skäl, en omständighet skulle kunna vara att brottet har ett mycket högt straffvärde och är särskilt svårutrett genom exempelvis internationella kopplingar eller är en del av organiserad brottslighet. För häktade under 18 år är tidsfristen tre (3) månader och får förlängas om det är absolut nödvändigt.
- Vidare föreslår utredarna att restriktionsprövningen skall utökas och att det blir lagstiftat med rätt till mänsklig kontakt. Rätten ska pröva om åklagare ska få tillstånd att inskränka den häktades kontakter.

1. Kontakt med personer utanför häktet
2. Vistelse i gemensamhet med andra intagna
3. Samsittning med annan intagen
4. Möjligheten att följa vad som händer i världen

En intagen ska ha rätt till minst två (2) timmars vistelse tillsammans med annan varje dag. Det ska dessutom finnas ett (1) gemensamhetsutrymme per 15 häktade, om det saknas, en heltidstjänst per 15 häktade som enbart har som arbetsuppgift att arbeta med isoleringsbrytande åtgärder.

- Särskilda regler ska gälla för häktade under 18 år, de ska förvaras på särskilda ungdomshem som har hög personaltäthet med tre (3) heltidsanställda behandlingsassistenter per intaget barn. Det innebär goda möjligheter till omfattande och kvalitativ mänsklig kontakt. Vidare har särskilda ungdomshem skolverksamhet vilket ger eleverna rätt och möjlighet till en fullständig skoldag. Häktade och anhållna barn men placerade i häkte ska ha rätt till minst fyra (4) timmars vistelse tillsammans med annan varje dag.
- Andra åtgärder för att häktning skall minska är att ta bort den s.k. tvåårsregeln, som är ett antagande om att det misstänkta brottet har längre fängelsestraff än två (2) år. Vidare att möjligheten att avgöra ett mål slutligt genom kombinerad häktnings- och huvudförhandling ska utökas. Sådana mål ska kunna avgöras utan nämndemän.
- De konsekvenser som utredarna ser av förslagen om kortare häktningstider, minskad restriktionsanvändning och ett effektivare utredningsarbete är att det blir kostnadsbesparande för det allmänna. Förslagen om fler isoleringsbrytande tjänster, ombyggnationer på häktena, förvaring av häktade barn på de särskilda ungdomshem samt ombyggnationer på de särskilda ungdomshemmen leder initialt till ökade kostnader för det allmänna. Bedömningen är dock på sikt att förslagen kommer att innebära kostnadsbesparingar.
- Lagändringen för alternativ häktning föreslås träda i kraft den 1 februari 2018 och övriga lagändringar den 1 april 2018.

Sammantaget bedöms de förändringar som föreslås dels vara betydligt effektivare för rättsväsendet och dels vara betydligt humanare då det ger misstänkta möjlighet att fortsätta arbete, studier eller annan aktivitet. För barn under 18 år blir betingelserna betydligt bättre genom att de istället för häkte placeras på de särskilda ungdomshemmen. Lägg därtill kostnadsbesparingar på sikt för det allmänna.

Förslag till beslut:

Att socialnämnden ställer sig positiv till de förslag som utredningen om färre i häkte och minskad isolering föreslår.

Elisabet Iveblad Grahn
Utredare